

„Zsukovics néni, jöjjön gyorsan!”

Az ősz, mintha kár-pótolni akarná a bódvaszilasiakat a reggeli hidegért, szinompás ruhába öltöztette a hegyoldalt. Rozsdás levelek szőnyegén suhant tova a nyár, s magával vitte a derűs, szép napokat. A kiskertben is sürget a munka, s így Zsukovics néni egész nap ott található. Az idén kövérre hiztak a krumplik, azokat sze-degeti jürgén, hogy mielőbb meglegyen. Gyorsan telik a kósár, s egyszerűen csak valaki szalad a lekerítés mellett, s már kiabál is:

— Zsukovics néni, jöjjön gyorsan, mert Erzsike rosszul van!...

És Zsukovics néni hagyja a kertet, a krumplit, szalad a konyhába, kezét mos, kapja a táskát, s rohan Erzsikéhez.

Igy van ez mindig, mióta szülészni pályára adta a fejét. Miért tette? Maga sem tudja, pedig már akkor sem volt fiatal, akkor is csillogtak ősz hajszálak a kontyában. 37 éves fejjel kezdett tanulni s lassan húsz éve, hogy világra segíti a környékbeli gyerekeket, szépszóval csitítja a kiülődő anyákat, s megnyugtató az aggodalmaskodókat. Ha számbaveszi: kevés család van a faluban, akihez ne fűzné munkájának emléke. Mikor először állt a petróleumlámpás, földes szobában, beteg-ágy mellett, jobban izgult, mint az anya.

Százszoros súllyal nehezedett rá az a tudat: két életért felel.

Később megszokta, minden természetes lett, s ment hóbán, fagyban, sárban, kora hajnalban és késő éjjel, ha megkocogtatták az ablakát:

— Zsukovics néni, jöjjön gyorsan! — Nem kellett ébreszteni, percek alatt ott állt a székén, vagy a motoron, vagy a biciklívázon, esetleg lóháton, — mikor hogy jöttek érte. Legtöbbször csak a lábait vitték a beteghez.

A kezdet főleg azért volt nehéz, mert akkoriban még nem volt egészségvédelem, nem volt tanácsadás, a Horthy-Magyarországon keveset törődtek az anyák és a csecsemők sorsával. Egy kezén meg tudta számolni, hány rácsos gyermek-ágy volt a faluban, mert főleg ruháskosár, vagy a módosabb helyeken generációkat ki-szolgált bölcső várta az újszülöttet. Pelenka?

Azt sem tudták, mi fán terem. Eldobni való rongyok kerültek a gyerekek alá s a többi gyerekről megmaradt, agyonmosott kis ruhák fedték a testét. De mit bánta ő a ruhát! Szerette ezeket a kapálódzó kicsinyeket, dobogó szívvel figyelte, mikor hangzik fel az első óda! A rongyból készített cucit, a szemverés el-leni köpködés, a seprő-ágy mellett, jobban izgult, mint az anya.

nyí megnyilvánulása ellen harcolt egymaga. Az öregasszonyok körében nem is örvendett nagy népszerűségnek.

Ma már más a helyzet! A gyereket csinos, tiszta ruhába öltözteti, és hófehérek a pelenkák is, mert az ingyenes kelengyét mindenki megkapja. Alig van ház, ahol ne lenne kiságy, szép zománcozott gyermekágy, vagy labor, s ha nincs, a kismamának nyugodtan mondhatja, ezt vagy azt vegyenek a gyerekek, egyik sem feleli leslitott szemmel: nincs pénzünk!...

Ha végigmegy az utcán, hangosan köszöntik a gyerekeket, ismerik mind, hiszen ha sorba állítanak őket, egész kis hadsereg lenne belőlük.

Most már 55 éves. Lassan nyugdíjba mehetne, de nem tud lemondani a gyerekekről, a nőtanácsban végzett munkájáról, nem tudja elszakítani azt a láthatatlan köldökzsinort, amelyik az emberekhez fűzi. Úgy érzi, örökre elaludna, ha nem koccogtatná többet ablakát, ha nem hallgathatná az újszülött sírását, ha nem enyhíthetné több anyá fájdalmát, ha elmaradnának a futó léptek s nem hallaná a sok bizalommal és szeretettel felküldött néhány szót:

— Zsukovics néni, jöjjön gyorsan!

KECSKÉS RÓZSA

„Keresztelő... vagy amit akarnak?! ”

Pálinkahamisítókat, árdragítókat leplezett le a pénzügyőrség

Minden különösebb műszer és mérőeszköz nélkül is gyakran megállapítható, hogy egyes italboltokban a pálinkaféleségek rendkívül gyengék, magyarul: vízzel hígítottak. A pénzügyőrség tagjai éber figyelemmel kísérik a város és a vidék italboltjainak munkáját. Tevékenységük nyomán egyre több olyan pénzharcoslót lepleznek le, aki vízzel hígítja a pálinkát, s ezzel jogtalanul pénzt húz ki a becsületes dolgozók zsebéből.

A Borsod megyei pénzügyőrpáncsnokság az elmúlt hónapokban nagyszabású razziaakat tartott a vidéki földművesszövetkezeteknél és vendéglátóipari boltoknál. Szent-istvánbaksza községben Kiss Anna italboltvezető ellen feljelentést tettek, mivel a szilvapálinkát oly nagy mértékben felvizezte, hogy az ellenőrzés

során 16 fok eltérés volt tapasztalható. A sajocecsi földművesszövetkezet 1. számú italboltjában Szakács József boltvezető »keresztelőmunkája« nyomán 6.3 fokkal volt gyengébb a rum.

Vége-hossza nincs a visszaéléseknek...

Tiszaúlcán a 2. számú italboltban tartott ellenőrzés során csaknem minden pálinkaneműnél nagymértékű szeszfok-eltérés volt tapasztalható. Aratópálinkánál 6.4, szilvapálinkánál 8.1, barackpálinkánál 11.3 fok eltérést mutatott a fokmérő.

Hejőbábán a földművesszövetkezet 1. számú italboltjában Varga Dániel boltvezető ellen eljárás indult, mivel a rumnál 7, a cseresznyepálinkánál pedig 6 fok eltérés mutatkozott az ellenőrzés alkalmával. Szikszó köz-

ségben az 1. számú italbolt vezetője, Kóczián Istvánné nem sokára felelni fog azért, mert 8.2 fokos eltérést tapasztaltak a pálinkánál az ellenőrzés alkalmával a pénzügyőrök.

Ügylátszik ebben a községben »ragályos betegség« a pálinkahamisítás. A földművesszövetkezet Kioszk klubjában s 5. számú boltjában szintén nagymértékű vizezést találtak az ellenőrzés alkalmával. A tiszakeszi földművesszövetkezet 2. számú italboltjában Farkas Dániel vezetéke alatt olymértékű vizezést hajtottak végre, hogy a fokoláznál 4 fok eltérés volt tapasztalható.

A tokaji MAV utasellátó étteremben az ellenőrzés során a pénzügyőrség megállapította, hogy úgy a bort, mint a rumot felhígított állapotban hozzák forgalomba. A bornál 5.1 malligand fok, a rumnál 3.5 fok eltérést észleltek az ellenőrzés során. Papp Miklós boltvezető ellen mindkét szabálytalanság miatt eljárás indult.

A földművesszövetkezetek központjai ellenőrizzenek alaposabban!

Sorolhatnánk tovább a községek földművesszövetkezetei italboltjainak szárait s a vezetők neveit. A pénzügyőrség feltűnően sok helyen talált italhígítást, pl.: Kiskiszen, Ongán, Mezőkövesden, Fájban, Méran, Novajidrányban. Elgondolkodtatók a tények. Vajon a földművesszövetkezetek járási központjai milyen ellenőrzést gyakorolnak, amikor csaknem minden italboltban hígított, agyonvizezett pálinkát szolgáltatnak a dolgozó parasztoknak, a dolgozóknak!

A pénzügyőrség a közeljövőben még nagyobb mértékben fogja alkalmazni az ellenőrzés és a felelősségrevonás eszközét. Megengedhetetlen, hogy egyes felelőtlen boltvezetők jogtalan pénzeresztet jussanak — a fogyasztók becsapása árán!

HELYREIGAZÍTÁS

Lapunk vasárnapi számában »Ünnepek keretében nyitják meg Miskolcon az ellenforradalmi kiállítás« című cikkünk 5. bekezdésének utolsó két sora helyesen így értelmezendő: »...a megyei munkatársak népeles munkálkodásáról.«

Szóvátesszük

Bvert ablakok a megyei tanácsnál

Nagy a sürgős-forgás a megyei tanács Fazekek utcai épületében. A Tatarozó Vállalat emberei furnak, fagnak, festenek, vakolnak. Mintegy két hete kezdtek el a munkát, aminek a végét kívánn nagyon nehéz, mert csigalassúsággal halad. Szóvá is tették ezt már illetékes vezetők, de nem használt. Nem is ez a főproblema, amit kifogásolnak a tanácsnál,

hanem az, hogy munkaközben kiver-ték az épület csaknem valamennyi ablakát, nem takarták le a bútorokat, — a kár többtízezer forint-ra tehető. Helyes lenne, ha a Tatarozó Vállalat vezetésége nagyobb körültekintéssel látta egy-egy szerződésben vállalt feladat végrehajtásához és tartózkodna attól, hogy ilyen károkat okozzon.

Dr. Érdekes megmagyarázza

Az Érdekes Ujság 38. számában egészséges képes beszámolót közölt »Röntgenszem, a csodálatos gépjármű« címmel — arról, hogy a kelet-berlini rendőrség milyen fejlett technikai eszközökkel dolgozik a tolvajok, zsebmetszők és egyéb gátlás nélküli lovagok ellen. Mostani, 39. számában, (szept. 28.) arról ír, hogy az egész csak tréfa volt, ilyen berendezés — a technika mai állása mellett — még nincsen. Ezt — mint írja — a lap olvasói közül is többen észrevették.

Dr. Érdekes most azt mondja, hogy csak azért közölték a képes beszámolót, amit egyébként a Neue Berliner Illustrierte című német lapból vettek át, hogy próbára tegyék olvasóikat, vajon észreveszik-e a beszámolóbeli lehetetlenséget. Állítolag a

hivatkozott német folyóirat is csak utólag közölte olvasóival, hogy csak tréfa, ügyes fotomontázs és egy kis újságírói fantázia a csodálatos gépjárműről közölt beszámoló. Ugyanazt a példát követi most az Érdekes Ujság is.

A magyarázkodáshoz csak ennyit: hogy a Neue Berliner Illustrierte olvasói hogyan fogadják ezt a »tréfát«, az az ő dolguk, de az Érdekes Ujság nem vicclap és a 38-as szám sem aprilis elsején jelent meg! A »tréfás« közlemények közzétételénél a lap hitelessége is kell gondolni. — És még egy kérdés: Dr. Érdekes nem tisztázza, hogy a Neue Berliner Illustrierte helyreigazító magyarázata az Érdekes Ujságban történt utánközlés előtt, vagy után jelent-e meg.

(b)

Medveemberek krónikája

Egy fiatal régészből, harminc turistából és egy ölyvből álló furcsa karaván verte fel a nyolc év előtti reggel az eldugott, bükki Szilvas-várad falu csendjét. Ezzel kezdődött az a nyolc esztendeig tartó komoly, izgalmas és viszontagságos, gyakran mulatságos epizódokkal teli kutató munka — az Istállóskői barlangban, a medvét istenként imádó ősember 80.000 év előtti tanyáján — amelynek története: A medveemberek krónikája című könyv.

A könyv szerzője Vértess László régész, október 5-én, pénteken este 6 órakor a TTIT és a Gondolat Könyvkiadó rendezésében szerzői estet tart a KPVD SZ (Széchenyi-u. 26. sz.) kultúrházban, melyre minden érdeklődőt szeretettel vár a rendezőség. Belépődíj: 2 forint, diákoknak 1 forint. Jegy kapható elővételben is a TTIT Széchenyi-u. 16. szám alatti helyiségében.

A VALLÁN HÁROMNEGYED század terhe, fejét megeste a dér, ha palántáival babrált, vagy rózsát szemez, okulás billeg az orra nyergén, de egyébként — ami az éves-ivást, a mély, egyvégtében való aluvást, de főleg ami a munkát illeti — Széll Samu bácsi még ugyancsak »aktív«. Annnyira az, hogy legutóbb, mikor a járás székhelyén standot kellett a térszék nyitni, mert Samu bácsi keze alatt akkorára nőttek a káposzták, mint egy-egy suszterszék, hát oklevelet és kerek ezer forint prémiumot is kapott.

A pénz azóta »elvártódott«: bekecs, egy pipaforma kis kályha s egy üveg »Casino-rum« lett belőle. Az oklevél azonban megvan, üveg alatt van, a lakásán őzi Samu bácsi: egy takaros, fehérfalú szobácskában, amit vagy két esztendeje »közgyűlési határozatból kifolyólag« az üvegház végéhez ragasztottak hozzá a kőművesek.

Mondom neki, mert nála, a szobácskában ülünk, a morgó, haragos-piros vaskályha mellett:

— Ez igen! — mondom. — Ez aztán oklevél!

— Á! — hártja el magát a dicséretet. — Van ebből másnak, másut is. Csak a név rajta a differencia.

— Az is elég. Mert gondoljon csak bele, Samu bácsi: ha van, hány kertész van, aki mint maga, hetvenöt esztendő korában kapott oklevelet?

— No-no, — hátrál meg, s tűnődik el erre a »hetvenkedve« is szálas, sudárderekű öreg. Mert ami igaz, az igaz. A kor, a hetvenöt esztendő egymagában sem kicsiség. Erő, türelmetlenség kell hozzá, hogy meg ne rokkonjon alatta a hordozója. Ami pedig a kitüntetés, s a magját: a »prémium«-ot illeti?...

— Hát... mond valamit a kartárs — nyugtázza végre az elismerést Samu bácsi.

Bólogat, kisújjával ügyes kis makra-pipájába kotor.

No, gondolom magamban, egy kis türelem még, s mire »szényel«, majd teli hassal füstöt bocsát a pipa, elhangzik, világot lát a nyilatkozat is, mely bükkfanyelven: újság- és rádióportokból ellesett frázisokkal a jelen s a múlt közötti különbséget »hozza ki« az adott esetben.

A PIPÁVAL NINCS IS BAJ, akkora füstöt lök, hogy egy kátrányfőző üstnek is dicséretre válna, ellenben Samu bácsi — mintha meggondolta volna magát — elkomorodik, vállat von, s rám se néz, úgy veti oda:

— Egen... Mond valamit a kartárs. Csak rosszul mondtam. Mer' és má' régebben, én kérem, má' kilencszázötvenben is kaptam prémiumot.

— Kitől?

— A gazdám: Pungor Ákos nagyságos úr adta.

— Úgy? — szontyolodok el, mert ember vagyok, esendő, biztosra vettem, kárörvendve vártam a »szabvány-nyilatkozat«-ot, s most tessék: egyből, játszva kontrázza meg ez a tapintatlan, az öntudatot még hírből sem ismerő vénység.

— Úgy bizony! — mondja felülről, kitanítva, s ni: még nevet is, csak úgy remeg a szája az alatt a ritkás, szeszű kőbajusz alatt.

URBÁN ERNŐ:

PIPA-PRÉMIUM

— Aztán — nyelek egy nagyot, hogy időt nyerjek: erőt vehessek magamon — mennyi volt, hány korona az a fene-nagy prémium?

— Sok! Egy valóságos kis vagyon... Nem hiszi?

— Nem én!

— Pedig elhiheti... Aztán véli-e, mér' kaptam?

— No mért?

— Nyomozásért!

— Á! — keseredek el végképp — maga csak ugrat, maj-mot csinál belőlem. Samu bácsi. Beszéljünk inkább másról.

— No jó! — ad kegyelmet látszólag az öreg.

Tűnődik, annyira szívja a pipát, hogy lyuk támad a ké-pén, majd nyájasan, szinte rokon szeretettel kérdi:

— Maga ide, erre a vidékre valósi, igaz-e?

— Igaz.

— Akkor biztos tudja, emlékszik még rá, mi az, hogy himpér?

— Hát persze. Málna. Málnának hívják magyarul a him-pért.

— No jó... Hát azt tudja-e: mennyit, hány ezer forint-t hoz annak a bizonyos himpérnek a kataszteri holdja?

— Azt nem.

— No látja. A gazdám viszont, Pungor Ákos, akit má' mondtam, ü bezzeg tudta. Annnyira tudta, hogy tíz. hallja? tíz teljes kataszteri tétetett tele a vesszejével. Nekem: a kertésznek meg pusztát akasztott a vállamra, hogy azt mondja: »Kertész, úgy vigyázzon rá, hogy a felesége pöndölőre se jobban!«

— Aztán mi lett?

— Mi? — hunyorog ravaszul, szörnyen ravaszul az öreg.

— Az, hogy megyek én ecer, kilencszázötvenben, nem sokkal Péter-Pál után, kerülöm a kertet, aztán mit találók úgy az eleje fele, mingyá, a filagóriánál? Egy pipaszárat...! Az a filagória, az tudja-e mi, kartárs?

— Hát... olyan hűsölő. Olyan lugas-féle, csak fala is van.

— Másutt, másnál. De Pungor Ákosnál nem az volt.

— Hát?

— KERTIHÁZ. ABLAKKAL, ajtóval, meg aztán kulcsal. Mer' olyan egy »áldott« házártsos felesége volt Pungornak, tudja, hogy amikor nem bírta tovább elviselni a jó-ságát, oda: abba a filagóriába szokott menekülni a szeren-csétlen... Pipa, bor, könyv, eccóval minden megvolt ott, ami a férfiembert csak gyógyítani tudja. S bútor is, tiszta bőr, meg aztán ruhák, fehérnemű is, hogy amikor zengett az ég, hát tisztáér se muszájjon a kastélyba visszaévakodni az úrnak... No, hát itt, ez előtt a filagória előtt letem én, kar-társ, azt a bizonyos pipaszárat. Nézem, forgatom. látom, hogy meggyfa. No, de a szópókája! Hü, az fene uras, az szin-tista borostyán! Sárga, hogy a pergetett méz se sárgább, aztán nem akárhogyan — menettel szolgál bele a szába...

pok én, hogy tolvaj, tolvaj, kirámolták a filagóriát! Az is-pán csöndérekért futtat, Pungor káromkodik, az istent húz-kodja lábánál fogva az égből, én meg észreveszem, hogy nyom, úgy mondvá: szekérsapás visz kifelé a kertből... — Ispán úr! — mondok az ispánnak. — Ad-e egy lovat? »Az minék?« Ne kérdezze, minden perc drága! Azzal föl én a ló-ra, kézbe a pusztát, s irány egyenest, amerre a nyom: keresz-tül a réten, be a Rábafüzes rengetegébe... Mer' akkor még nem úgy volt, tudja, hogy gát, meg töltés, meg kotrógép. Arra ment a víz, amerre akart, aztán a füzesek — megany-nyi süfűrés — Györgi kísérték a kacskaringót. Úgy bizony, Györgi, kartárs...

Az öreg elméláz, nézné a pipát, hogy mi baja, mért aludt ki, de mint a vizsla, ha nyomot lelt, most már nem hagyok neki békét:

— A csapa! Mi lett a csapával? Hová vezetett, Samu bácsi?

— Az, persze! A csapa! — »neszüdik« az öreg, hogy az volt a szobán, nem a Rába-szabályozás. — Hova máshova vezetett volna? Cigánytáborba. En aztán rájuk a pusztát: kezeket föl! Azok meg: csókolom a kezsi-lábát, csak most az eccser legyen irgalmas! De én nem és nem, ahogy hoz-tátok, vigyék is vissza a holmit, az isten, ú majd irgalmas lesz hozzátok, ha úgy tartja kedve.

— Visszavitték?

— Vissza. Az utolsó gömbig. Mondta is Pungor, amikor lejelentkeztem nála, hogy »no, kertész« — azt mondja — »amiért ilyen beleváló emberem volt, olyan jutalmat kap, hogy holta napjáig megemlegeti«. S igaza is lett. Mer' ha valami, az aztán prémium volt, kartárs!

— De mégis! mit kapott? Ne feszítsen már keresztre, Samu bácsi.

— Mit? — szívja magát tele, de pukkadásig az öreg. — Egy pipát! A szárhoz való pipát!

— Micsodát? — maradt tátva a szám is, amire aztán úgy elkezdt kacagni az öreg, hogy a szék is recseg alatta.

— Pipát! Azt, ha mondom, no! Egy kiégett, agyoncine-zet zsirkó-pipát. Úgy mondta Pungor, hogy »ereklye«. Hogy az ő szemében vagyonnal ér föl. En meg, hogy köll a fené-nek. Ha ad tíz forintot, tartsa meg, legyen boldog az »erek-lye«-jével.

— S Pungor? Belement?

— Á, fukarabb volt az annál.

— Hát akkor...?

AZ ÖREG NEM FELEL. Teszi, hogy a rágyújtás fontos neki, azzal van elfoglalva. De rázkódó vállán s a nyaka vö-rösségén látom, hogy nevet, nevet. alig bír magával. S ab-ban is biztos vagyok, esküt mennék rá tenni, hogy a legkö-zelebbi disznótorban már új adomát mesél, a pesti ember esetét, az én esetemet, a »pipa-prémium«-mal.

Részlet a szerző »Bagós kasszínó« című rövidesen megjelenő könyvéből